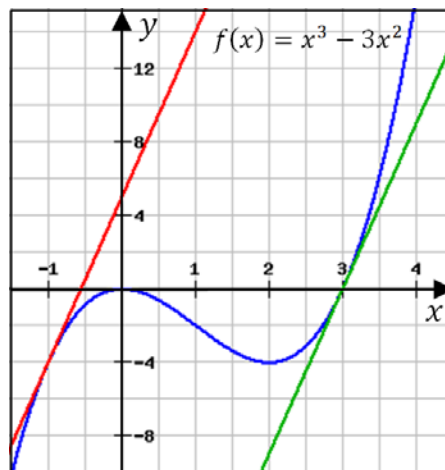

UPPGIFTER

KAPITEL 2 ÄNDRINGSKVOT OCH DERIVATA

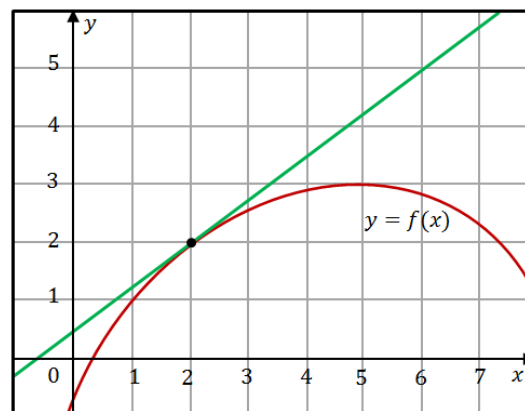
KAPITEL 3 DERIVERINGSREGLER

1. Figuren visar grafen till funktionen f där $f(x) = x^3 - 3x^2$. I punkter där x -koordinaterna är -1 respektive 3 är tangenter till kurvan ritade.

I figuren ser det ut som att tangenterna är parallella. Undersök om de är parallella.

2. Figuren visar grafen till en funktion $y = f(x)$ och tangenten i den punkt på kurvan där $x = 2$. Bestäm $f'(2)$.

3. Bestäm $f'(x)$ då $f(x) = x^2 - x^3$.

4. Använd derivatans definition och bestäm derivatan till funktionen nedan där A är en konstant.

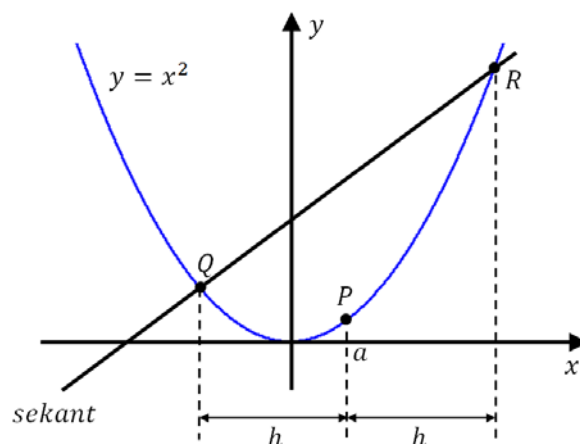
$$f(x) = \frac{A}{x}$$

5. Vikten y hos en växande pumpa är en funktion av tiden t , dvs. $y = f(t)$. Vikten y mäts i kg och tiden t i dygn.

Vad får man veta genom att bestämma $f'(10)$? Välj ett av alternativen a) till e).

- a) Den vikt i kg som pumpan har vid tiden 10 dygn.
 b) Pumpans viktökning i kg under 10 dygn.
 c) Den tid det tar för pumpans vikt att öka med 10 kg/dygn .
 d) Pumpans viktsökning i $kg/dygn$ vid tiden 10 dygn.
 e) Den tid det tar för pumpans vikt att öka till 10 kg .
6. Figuren visar grafen till funktionen $y = x^2$ och en rät linje (sekant) som går genom punkterna Q och R på kurvan. Punkten P ligger också på kurvan och har x -koordinaten a . Avståndet i x -led mellan punkterna Q och P är lika stort som avståndet i x -led mellan punkterna P och R . I figuren betecknas detta avstånd med h .

Visa att riktningskoefficienten till sekanten alltid är lika stor som riktningskoefficienten för tangenten till kurvan i punkten P .

7. Ge ett exempel på en funktion f som har egenskapen $f'(0) = 1$. Endast svar fordras.

8. För funktionen f gäller att derivatan $f'(x) = 2x$. Bestäm värdet på

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(4+h) - f(4)}{h}$$

9. Skissa grafen till en funktion f för vilken det gäller att $f(10) = 25$ och $f'(10) = 0$.

10. Det finns flera funktioner för vilka det gäller att $f(0) = 20$ och $f'(0) = 20$. Bestäm en sådan funktion.

11. Grafen till funktionen $f(x) = \sqrt{2x-1}$ har en tangent i punkten $(5,3)$. Tangentens ekvation är:

$$y = \frac{1}{3}x + \frac{4}{3}$$

a) Vilket värde har $f(5)$?

b) Vilket värde har $f'(5)$?

12. Grafen till en andragradsfunktion f har sin maximipunkt för $x = 2$.

Är värdet för $f'(3)$ positivt, negativt eller noll?

13. Bestäm $s'(3)$ då $s(x+h) = s(x) + h$.

14. Derivera $f(x) = \frac{x}{4}$.

15. För funktionen f gäller att $f(x) = e^x + 2$. Bestäm koordinater för den punkt på funktionens graf då $f'(x) = e$.

16. Derivera följande funktioner:

a) $f(x) = e^x$

b) $f(x) = ex$

c) $f(x) = x^e$

17. Derivera följande funktioner:

a) $f(x) = 2x^4 + 3x^2$

b) $f(x) = e^{-5x}$

c) $f(x) = x/7$

18. För en funktion $y = f(x)$ är derivatan $f'(x) = x^2 + 2x - 10$. Bestäm de värde på x för vilka grafen till $y = f(x)$ har en tangent med riktningskoefficienten 5.

19. För tangenten f gäller att $f(x) = x^4 - 420x^2 + 16x$. Hur många punkter på funktionens graf har en tangent med riktningskoefficienten 16?

20. g och f är två funktioner. Grafen till funktionen g tangerar grafen till funktionen f i punkten där $x = a$.

Vilka två av nedanstående alternativ a) till f) måste då *alltid* vara uppfyllda?

a) $f'(a) = g(a)$

b) $f(a) = g'(a)$

c) $f'(a) = 0$

d) $f(a) = g(a)$

e) $f'(a) = g'(a)$

f) $g'(a) = 0$

21. Bestäm $f'(0,5)$ då $f(x) = 5e^{2x}$. Svara exakt.

22. Punkten P ligger på grafen till en funktion f . Grafens lutning i punkten P är:

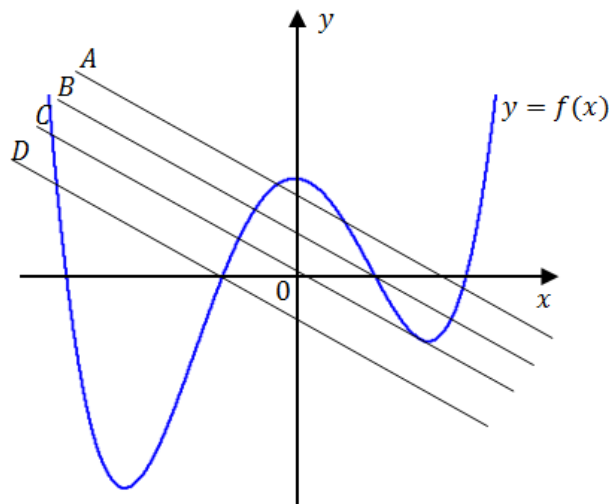
$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{((2+h)^4 + (3(2+h))) - (2^4 + 6)}{h} = 35$$

Vilka koordinater har punkten P ?

23. Olle springer en 100-meters lopp. Den sträcka $s(t)$ meter som han sprungit är en funktion av tiden t sekunder efter start.

- Förklara vad $s'(6) = 8$ betyder i detta sammanhang?
- Vilka av linjerna A till D är en tangent till kurvan $y = f(x)$?

24. Vilka linjerna A - D är en tangent till kurvan $y = f(x)$?

25. Derivera

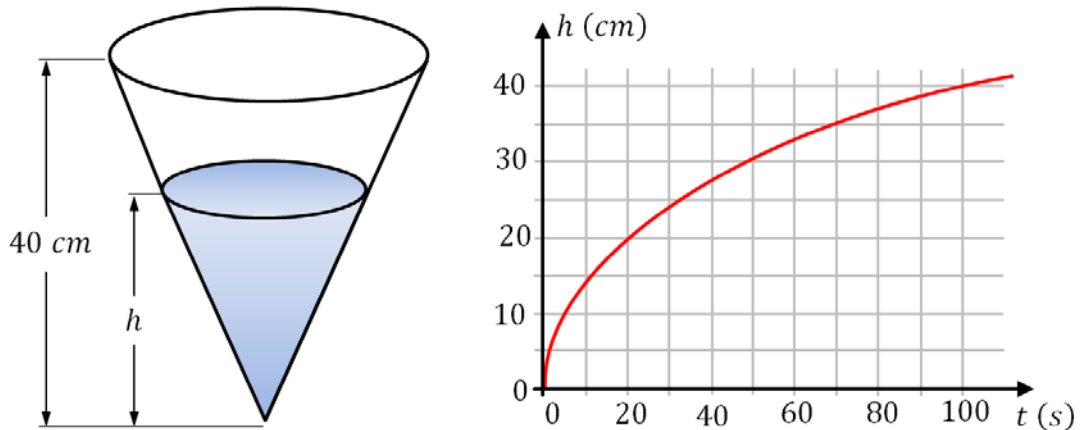
- $f(x) = 2x^3 - 5x$
- $g(x) = e^{2x} + 7$

26. Nedan ges derivatans värde hos en funktion f i en given punkt P .

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{((2+h)^5 + 3) - (2^5 + 3)}{h} = 80$$

- Ange funktionen f .
- En tangent dras i punkten P . Bestäm tangentens ekvation.

27. En konisk behållare fylls med vatten. Diagrammet visar hur vattennivåns höjd h i centimeter beror av tiden t i sekunder.

- Det tar 100 sekunder att fylla behållaren. Med vilken medelhastighet ökar vattennivåns höjd h under tidsperioden $10 \leq t \leq 100$?
- Tolka vad $h'(50) = 0,20$ betyder i detta sammanhang, det vill säga då konen fylls med vatten.

28. För funktionen f gäller att $f(x) = e^x$.

Vilket av följande påståenden a) till e) är korrekt.

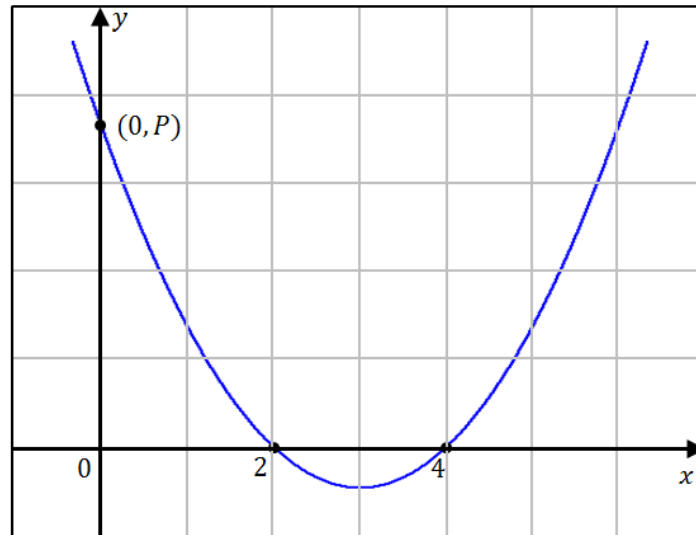
- f är en exponentialfunktion med basen e där $e \approx 1,718$.
- f har egenskapen att för alla x gäller att $f'(x) = f(x)$.
- f har en graf som går genom punkten $(1, 0)$.
- f är avtagande för $x < 0$ och växande för $x > 0$.
- f har egenskapen att $f'(1) = 0$.

29. För andragradsekvationen f gäller att $f(x) = k(x - a)(x - b)$ där $k \neq 0$.

0/2/□

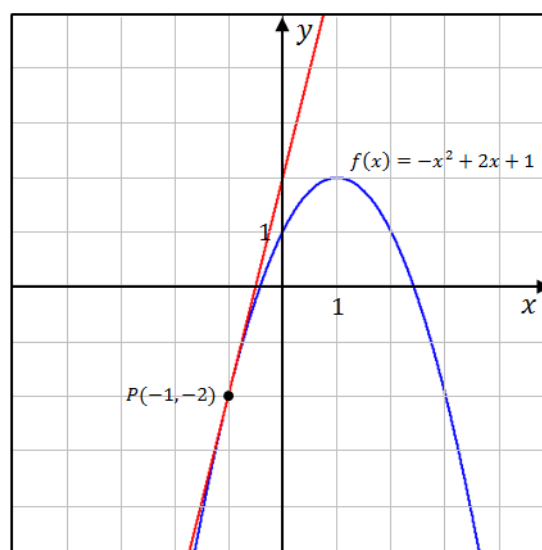
- Visa algebraiskt att $f'(a) + f'(b) = 0$.
- Vilka slutsatser drar du av resultatet i a)?

30. Nedan visas grafen till en andragradsfunktion som har nollställena $x_1 = 2$ och $x_2 = 4$. Grafen skär y-axeln i punkten $(0, P)$.

Anta att vi drar en tangent till grafen i punkten $(0, P)$. Bestäm lutningen för denna tangent uttryckt i P .

31. I figuren visas grafen till funktionen $f(x) = -x^2 + 2x + 1$ och en tangent som går genom punkten $P = (-1, -2)$.

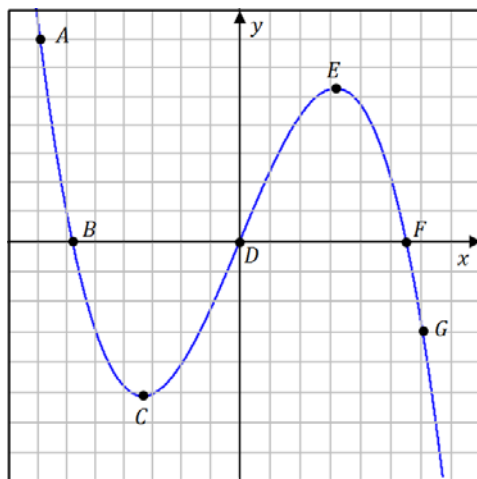
- a) Bestäm $f'(-1)$. Endast svar fordras.
 b) För vilket värde på x gäller att $f'(-1) = -4$? Endast svar fordras.

32. För punkten P gäller att $P = (0, a)$.

Visa för vilka värden på a som kurvan $y = -3x^2 + 6x$ har en tangent som går genom punkten P .

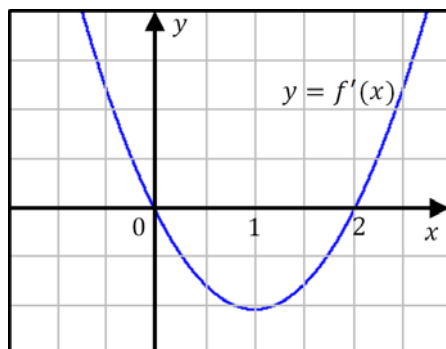
0/2/□

33. I figuren nedan visas huvuddragen till grafen $y = f(x)$.

- I vilka punkter A-G på grafen gäller att $f'(x) < 0$?
- I vilka punkter A-G på grafen gäller att $f'(x) = 0$?
- I vilka punkter A-G på grafen gäller att $f'(x) > 0$?
- Hur många lösningar har ekvationen $f(x) = 0$?
- Hur många lösningar har ekvationen $f'(x) = 0$?

34. I bilden visas grafen till derivatan $y = f'(x)$. Derivatans är en andragsgradsfunktion.

Det finns flera funktioner som har en derivata vars graf ser ut som den i bilden.

Skissa grafer till några av dessa funktioner i ett och samma koordinatsystem. Motivera varför dina grafer har detta utseende.

35. Olle är ute på en träningsrunda med sin cykel. Han kommer fram till en uppförsbacke och t sekunder senare har han cyklat $s(t)$ meter uppför backen.

- a) Förklara vad $s'(t)$ betyder i detta sammanhang.
 b) Förklara vad $\frac{s(8) - s(0)}{8 - 0}$ betyder i detta sammanhang.
 c) Den sträcka som Olle cyklar efter en viss tid kan beskrivas i ett diagram.

I vilket av diagrammen A-D nedan gäller det att $s'(4) = \frac{s(8) - s(0)}{8 - 0}$? Förklara

